

L'escriptor vingut del Nord

Amb uns cinquanta anys de treball literari al darrere, l'autor del *Dietari de l'alba* veu per fi reconeguda la seva obra. Fill de l'Alta Cerdanya, Antoni Cayrol, conegut pel pseudònim de Jordi Pere Cerdà, ha rebut EL TEMPS a Perpinyà, on resideix des del 1960.

"Jo no em deixaré fer una estàtua mentre seré viu".

ARXIU

Sortint de l'aïllament, el primer escriptor del mes vingut del nord s'ha enfrontat aquestes setmanes amb els públics més diversos dels Països Catalans, encara poc habituats a sentir el parlar de les comarques septentrionals. —*Com ha estat el contacte amb els lectors del sud, a Alacant o Elx, per exemple?*

—Els d'Alacant una mica diferent dels altres perquè hi tinc un amic, el Pérez, poeta i professor d'Universitat, que va estar aquí al Rosselló fa més de vint anys. Però, a Elx, sóc jo qui ho vaig demanar perquè hi tinc records amb la meua dona. Quan jo em llançava al català, vam voler conèixer què era aquest país que tenia el

mateix parlar que nosaltres. Primer, havíem fet la Catalunya del centre, i en acabat, de sobte vam baixar cap a Elx. Fa quatre o cinc anys, per les festes del 15 d'agost, hi vaig tornar amb el poeta Francesc Català. Aquesta vegada érem pocs, però tot gent calorosa, ¡el cor endavant! Em va agradar. Ara bé, cada poble reacciona a la seva manera, segons la importància que han donat a la diada les llibreries o els organitzadors. El fet de ser conegut hi influeix, i jo ja sé que sóc desconegut i no m'hi puc fer fort. El que veig és allà on es reacciona i allà on no. Però ja en parlarem quan s'haurà acabat.

—*Però el fet de venir de la*

Catalunya del Nord, ¿no ha donat cap caire característic a aqueixes trobades?

—No ho crec, perquè llavors hauria estat un efecte de curiositat, fet no negligible, però que m'hauria fet una imatge que potser no cerqui. Cal pensar que d'aquesta banda de la frontera tenim la imatge del *Tartari de Tarascó*, d'Alphonse Daudet, que diu que va ser escrit per burlar-se de Frederic Mistral, cosa que no era ben justa, perquè en Mistral era un gran poeta. Però també se li podia retraure que jugava a fer de personatge i que va fer d'estàtua en vida. Jo no em deixaré fer una estàtua mentre seré viu.

Amb l'erudició dels autodi-

dactes, Jordi Pere Cerdà acostuma a desviar les converses cap a reflexions transcendentals, sempre igualment interessants i inesperades.

—*A desgrat vostre, heu estat sovint relacionat amb autors de la literatura castellana.*

—Sí, però això és absolutament fora de la meua realitat. No que no conegui aquests autors, perquè potser vaig ser un dels primers a tenir un llibre del Lorca a les mans, durant la guerra (la del 39-45). Vull dir aquí; a París potser no. Quan una poesia surt molt nova, en general li cal temps per se fer un camí entre la gent de fora. Els qui són directament en contacte amb el poeta és diferent; perquè el poeta fa

"Sempre he tingut por de fer-me un personatge".

ARXIU

seguir la dinàmica que ell té. Vist de lluny, no és igual. Però la poesia castellana em va ajudar a entendre com un treball podia trobar el seu aliment en una altra cosa que no sigui la poesia del lloc on vius. Perquè en aquell temps no coneixia la poesia que es feia a Catalunya.

—*Però Josep Sebastià Pons us va comparar a Lope de Vega, pel teatre...*

—El Pons va dir que jo havia trobat aquella síntesi de les tres diades. De fet, no era això perquè mai una cosa no ha passat en tres diades. El que passava és que en aquella època teníem pocs mitjans i poca gent; jo havia de concentrar tota l'obra en un mateix decorat. Això t'obliga a organitzar-la en funció del lloc triat, de la gent que s'hi ha de trobar i dels fets narrats. És un treball que potser el Segle d'Or havia fet, jo no ho he estudiat prou per dir-ho; però el Shakespeare, per exemple, no ho va fer. Ell no tenia por d'enviar la gent a través del món.

—*¿Voleu dir que les circumstàncies històriques us han obligat a fer exercicis d'estil que altrament no hauríeu fet?*

—Les raons pràctiques són finalment les que ens determinen sense adonar-nos-en, perquè ens comanden defora d'una teorització. Amb qui és capaç de teoritzar aquest fet, jo em trec el barret, perquè jo no era capaç d'ho fer. El condicionament es feia a través de la urgència.

—*Malgrat la vostra implicació en la Resistència francesa, la poesia compromesa no ocupa gaire espai en la vostra Poesia completa.*

—No, no, no... Fins i tot diré que no crec que la meua poesia política hagi estat bona. Ha estat poesia de circumstància, o en el cas del *Treballador Català* (òrgan de les cèl·lules locals del PCF), poesia d'acció. Però crec que pertànyer al Partit es coneix per la manera com jo he enfocat la meua poesia. És allò que m'ha obligat a pensar al meu poble: si pensen als pobles de fora, bé havia de pensar en el meu, que tenia davant.

—*¿Us adoneu que representeu ara a la Catalunya del Nord un xic el que és Vicent Andrés Estellés al País Valencià: un autor llegit i apreciat de tothom?*

—Escolta, aquí voregem una

simbolització del personatge. Sempre he tingut por de fer-me un personatge; de vegades m'he demanat si no era també por d'arribar a fer cara. Crec que en els moments que ha calgut, hi he fet cara, però he defugit sempre la imatge del conductor, el risc de veure una població que em seguís. Ho he defugit perquè he vist al voltant meu que això és el fracàs del que vols defensar.

—*Però, en certa manera, heu marcat una via*

—Sempre he provat d'ajudar altra gent a venir; potser no se n'han adonat, però he estat sempre molt atent als altres i em sembla d'haver afavorit aqueix primer pas que sembla que és el que costa més. Em fa content que hi hagi avui poetes com el Jep Gouzy, que no és gens negligible. I els llibres de poemes de Jaume Queralt són uns llibres que ara són molt assequibles i que vénen ja en una manera de parlar que quasi se pot dir que toquen un gran públic. El Patrick Gifreu queda més tancat, no se pot dir intimisme; però és un xoc que no va tant cap al lector, és més personal. Això que també tenia el Queralt al començament. I no he parlat de la prosa: avui tenim

molts prosistes premiats. I els periodistes, que sou vosaltres, abans no en teníem.

—*¿Quina posició teniu davant el vostre model lingüístic?*

—¿Els models lingüístics? Jo no sóc tan encarcarat, et diré, com a Catalunya del Sud. La gramàtica és una mena de presó dins la qual tanques la llengua; ha de servir la llengua però és una presó. Foucault va ser un dels primers que va dir que el llenguatge per ell mateix, i l'escriptura per ella mateixa, eren revoltes constants davant aquesta presó. I ho ha de ser. Dins el meu llibre *Cant Alt* ho vaig plantejar perquè entre el català que emplegui, el català que parli (segons la gent amb qui sóc) i el català normal que hauria de ser el rossellonès, hi ha molts sostres de la mateixa llengua, fins i tot en un mateix home. La primera cosa que sent un home és la seva llibertat. Això no vol dir vulgaritzar la llengua, ni deixar entrar castellanismes, però la llengua ja es protegeix per ella mateixa, pel joc mateix de la gent. El català del Rosselló és avui molt més bo que no era fa trenta anys. El que hi ha és que es parla menys.

Univers Bertrana